

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXVI. Decimam Morborum caussam esse Gloria[m] Dei cuius non
solùm justitia, sed etiam potentia, aliaq[ue] attributa ex humanis miserijs,
tam allatis, quàm sublatis, elucent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

quidem iustus Dominus, & iustitias dilexit, sed etiam longanimis, & multum misericors. Misericordia enim & ira est cum illo. Potens exoratio, & effundens iram: secundum misericordiam suam, sic correptio illius hominem secundum opera sua iudicat. Clementer iudicat, quem in hoc mundo iudicat. Paternè plectit, quem morbis plectit. Quare etiam, ut pater monens, dixit: *Qui delinquit in conspectu eius, qui fecit eum, incidit in manus medici.* Quis morbi & corporis dolores sæpe sunt supplicia impietatis. Qui enim nostri corporis author est, & Dominus, nostræque sanitatis moderator, si videt nos corpore viribusque abuti, & vires adimit, & sanitatem, ut vinculis dolorum constrictos, & compedibus imbecillitatis detentos, & lecto affizos, tamquam cippo alligatos, tradat tortorî.

C A P V T XXVI.

Decimam Morborum causſſam esse Gloriam Dei, cuius non solum iustitia, sed etiam potentia, aliâq; attributa, ex humanis miserijs, tam allatis, quam sublatiſ, elucēt.

Vbi peccata sunt, & supplicia desunt, deest quoque iustitia; hæc enim exigit, ut tam pœnæ sceleribus, quam virtutibus præmia stantur. Quæ præcipua laus est boni gubernatoris. Pertinet igitur ad Deum quoque, qui est Mundi & Rector, & Iudex, ac proinde ita à Rege describitur: *Dominus in templo sancto suo, Dominus in celo sedes eius. Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebra eius interrogant filios hominum. Dominus interrogat iustum & impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam, diligit enim pœnas, quæ iniquitatem sequuntur.* Itaq; additur: *Pluet super peccatores laqueos: ignis & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum. Quoniam iustus Dominus, & iustitias dilexit: aequitatem vidit vultus eius.* Magnificè ergo laudat Mundi Monarcham, qui in ipsis periculorum laqueis, in igne tribulationis, in dolorum procellis, in calice denique amaritudinis huius vitæ, iustitiam eius agnoscit & prædicat. Hæc est gloria Conditoris; iustè eum punire, quoscumque punit. Quod

L I

Psal. 10. 8.
Psal. 102. 8.
Eccli. 16. 12.

Eccli. 38. 15.

I.

Psal. 30. 5.

III

etiam morbis facit. Quamquam non est putandum, morbos omnes in pœnam ab eo imitti, aut propter peccata illorum, qui morbis affliguntur. Extendit se enim gloria Numinis longè extra terminos iustitiæ & æquitatis, nimirum per omnia attributa illius.

II.
Ioan. 9. 1.

S. Ambrosius
epist. 75.

Ioan. 9. 32.

III.

Hinc prateriens IESVS vidit hominem cæcum à natiuitate: & interrogauerunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, ut cæcus nasceretur? Respondit IESVS, Neq; hic peccauit, neq; parentes eius: sed ut manifestentur opera DEI in illo. Me oportet operari opera eius, qui misit me. Nimirum statim Christus, postquam, è templo egressus, Iudæos eum lapidare volentes euasit, diuinâ providentiâ, in cæcum illum incidit, eumque curauit, primùm, ut nouo eoque admodum insigni miraculo Iudæorum volentiũ eum lapidare duritiem emolliret; deinde, ut re ipsa, quod paulò antè Iudæis dixerat, confirmaret, scilicet, maiorem prioremque se esse Abrahamo. Nam etsi fortasse alij in oculis sanis aliquid passi sanari possunt, tamen qui cæcus natus est, is ab alio medico, quàm ab ipso auctore naturæ sanari non potest. Ergo ne nos quidem, ait S. Ambrosius, praterire debemus, quem praterendum Dominus non putauit, præsertim cùm à generatione cæcus fuerit, quod non otiosè est positum. Est enim cæcitas, qua plerumq; vitio agitudinis aciem obducit oculorum eademq; temporis spatio mitigatur. Est cæcitas, qua humorum infusione generatur. Ea quoq; vitio plerumq; sublato medicina arte depellitur; ut cognoscas, quia quod iste sanatur, qui à generatione cæcus est, non artis est, sed potestatis. Donauit enim Dominus sanitatem, non medicinam exercuit. Eos enim sanauit Dominus IESVS, quos nemo curaret. Ex magnitudine morbi, clara fit excellentia medici. Quia igitur Christus insanabiles corporum defectus curauit, manifestata sunt opera Dei in illo; per quæ opera potentia & diuinitas eius innotuit. Adeò sanè per hoc opus cæcus illuminatus est, ut ipsam diuinitatis potentiam penetrans diceret: *A saculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam.* Quis enim vniquam homini cæco nato visum dedit? Non enim eadem est ratio lippi, aut defoculi, quæ à natura cæcati.

Scire vobis, quare Apostoli interrogarint: *Rabbi, quis peccauit,*

causis, hic, aut parentes eius, ut cæcus nasceretur? Siquidem nihil simile de alijs ægrotis interrogauerunt. D. Chrysoſtomus existimat eos, ex attenda Christi in hunc cæcum inspectione occasionem accepisse suspicandi, Christum aliquod peccatum vidisse, quod eius cæcitatē fuisset causa. Quoniam autem nullum peccatum post eius natiuitatem perpetratum causa esse potuit, ut cæcus nasceretur, videntur moti, ut quærerent, quis antè, quàm nasceretur, peccauerit, hic, aut parentes eius, ut cæcus nasceretur? Poterant etiam quæstionis huius occasionem sumpsisse ex recenti historia paralytici curati, cui Christus dixerat: *Esce sanus factus es; iam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat.* Hinc enim iudicabant, omnibus hominibus, ob peccata, morbos euenire. Hac opinione concepta, cum facillè viderent, in alijs propria peccata esse causam morborum, quos patiuntur, de hoc, quem cæcum natum esse sciebant, interrogauerunt, ob cuiusnam peccatum, suumne, an parentum suorum cæcus natus esset?

S. Chrysoſt. hom. 55.

Ioan. 9. 14.

Sed de hac ipsa quæstione quæri potest: Cur interrogent, an ipse peccauerit cæcus, cum antè, quàm esset, peccare, adeoq; cæcitatē mereri non potuerit? quo modo igitur discipuli debilitates corporum referunt ad merita delictorum? vt S. Ambrosius loquitur. Respondet 1. Cyrillus, discipulos Iudæorum opinione imbutos putasse animas, ante corpora creatas, peccasse, & propter peccata in corpora detrusas, meliora, peioraq; pro merito cuiusque. Sed hæc responsio non est solida, quia Epiphanius accuratissimus harum rerum indagator, hunc errorem non Iudæorum vlli sectæ, verùm Origeni censet attribuendum. Theophylactus hoc somnium Philosophis, seu Platonis, seu Pythagoræis ascribit. Verosimile autem non est, Christi discipulos, litterarum rudes & piscatores, eo vel Iudæorum, vel Philosophorum errore fuisse ataminatos. Respondet 2. Leontius, discipulos Christi probè sciuisse, quòd cæcus priusquam nasceretur non quierit peccare; sed putasse DEVM futurorum præscium, voluisse, vt in futuri peccati ab eo perpetrandi pœnam cæcus nasceretur. Minus conuenit etiam hæc responsio; quia non solet diuina bonitas pœnam infligere, ante culpam. Est enim Dominus longanimis,

IV,

S. Ambr. ep. 75.
S. Cyrill. in Græc. Cate-na.

Ll 2

& mult.

Psal. 102. 3.

& multum misericors. Respondet igitur 3. S. Chrysoſtomus, non dubitaſſe Apoſtolos, an cæcus ille, antè quàm natus eſſet, in patre noſtro Adamo peccauerit, ſed dubitaſſe, an propter peccatum originale, in quo natus erat, vel actuale parentum cæcus natus eſſet? cùm propter parentum peccata, filij ſæpe & morboſi naſcantur, & verò etiam moriantur, vt Dauidi accidit. Idque duobus modis accidit, nimirum vel naturâ, quando parentum morbi peccando contracti, in filios transferuntur: vel potiùs quando diuina id efficiente prouidentia, parentes in filijs, id eſt, in re omnium chariſſima plectuntur, juxta illud: *Ego ſum Dominus Zelotes uifitans iniquitates patrum in filios, uſque ad tertiam & quartam generationem.*

Exod. 20. 5.

V.

Tametiſi igitur & cæcus in peccato conceptus fuerit, quem admodum ceteri mortales, & parentes illius utique ſæpe peccauerint (quod Chriſtus non negauit, quando dixit: *Neq; hic peccauit, neq; parentes eius*) nihilominus tamen nullum eorum peccatum cauſa fuit, vt cæcus naſceretur. Vult itaque Chriſtus, neque originale cæci, neque actualia parentum eius peccata cauſam fuiſſe, vt cæcitate puniretur: ſed id factum eſſe, ob gloriam Dei, atque vt *manifeſtarentur opera Dei in illo.* Quare peccatum originale, vt in Africano, & Mileuitano Concilijs definitum eſt, tam morborū quidem, quàm mortis cauſa haberi debet, ſed generalis. Si enim Adam non peccâſſet, neque mortem, neq; morbos omnino ullos homines experirentur. Ad hanc generalem cauſam accedunt aliæ propriæ ac ſpeciales cauſæ, inter quas peccata aut propria cuiuſque, aut ſuorum parentum numerantur. Rogabant ergo diſcipuli, an cæcitas illa ex propria parentum culpa, vel ob originale peccatum cæco obueniſſet? quando interrogabant: *Quis peccauit? Hic,* (non per proprium, ſed per originale peccatum) *aut parentes eius?* Quod illorum ſimplicitati eſt tribuendum. Si enim peccatum originale cauſa fuiſſet cæcitatſ, omnes alij cæci nati fuiſſent, qui peccatum originale habuerunt. Remouit Chriſtus vtramque hanc cauſam, rotundeque affirmauit, eum idcirco tantùm cæcum natum fuiſſe, vt à Chriſto miraculoſè curaretur, atq; ita virtus diuina in eo eluceret: ſicut & in alijs cæcis à Domino ſanatis.

Quæ

Quæ virtus etiam eluxit in alijs perfanatis. in quibus curandis peritia & artes excellentissimorum medicorum oleum & operam perdiderunt. *Mulier, quæ erat in profusio sanguinis annis duodecim, & fuerat multa perpeſſa à compluribus medicis: & erogauerat omnia ſua, nec quidquam profecerat, ſed magis deterius habebat: cùm audiſſet de I E S V, venit in turba retro, & tetigit veſtimentum eius: dicebat enim: Quia ſi vel veſtimentum eius tetigero, ſalua ero. Et conſeſſim ſiccatus eſt fons ſanguinis eius: & ſenſit corpore, quia ſanata eſſet à plaga.* Quæ autem paſſa ſit à medicis hæc mulier, non ſolum in medicinis exhauriendis, ſed etiam in oculis & ciſtis euacuatis, clariùs exponit Lucas illis verbis: *in medicos erogauerat omnem ſubſtantiam ſuam, nec ab ullo potuit curari.* S. Ambroſius putat hanc mulierem fuiſſe Martham ſororem Lazari, ſed textui conformiùs dicitur, fuiſſe ciuem Caſareæ Philippi: quæ ciuitas, cùm eſſet celebris, vtique etiam excellentes habuit medicos; qui quia pharmaciſ ſuis ac ſyrupis nihil efficere potuerunt, per duodecim annos, licet ſalaria & honoraria non deeſſent, adeò vt opulenta femina in medicos complures, & pharmacopolas omnem ſubſtantiam ſuam expenderet; argumento ſunt, morbum incurabilem extitiſſe. Et tamen hunc tam diuturnum, tamque pertinacem morbum Chriſtus ſanauit. Enimuerò tam citò, tamque exiguo remedio ſanauit. Mulier, ob fluxum ſanguinis, ſeu ſeminis tam turpem morbum, pudibunda accēſit retro, & tetigit ſimbriam veſtimenti eius, & ſalua facta eſt mulier ex illa hora. Quid ipſe Chriſtus non poterit, ſi vel de ſimbria veſtimenti eius tam citò exeunt ſanitates? Quanta erit vis ipſius Saluatoris, ſi tantopere prodeſt, vel Reliquias illius honorare? Porrò quid hic morbus effecit? nimirum eximie illuſtrauit collatorem ſanitatis. Hinc I E S V S conuerſus & aſpiciens mulierem, quaſi ignoraret, quis ſe tetigiſſet, occaſionem præbuit ſanatae, vt beneficium, quod acceperat, prædicaret. Etenim *mulier timens & tremens, ſciens quod factum eſſet in ſe, venit & procidit ante eum, & dixit ei omnem veritatem.* Et, vt Lucas ait: *Ob quam cauſam tetigerit eum, indicauit coram omni populo: & quemadmodum conſeſſim ſanata ſit.* Quæ, quàm Curatori ſuo fuerit grata, poſtea referemus. Hic ſatis eſt, indicare, eam cauſam habuiſſe gratiæ

VI.

Marc. 5. 25.

Luc. 8. 44.

S. Ambroſ. lib. de Salomone. cap. 5.

Matth. 9. 20.

Marc. 5. 33.

Luc. 8. 48.

Ioan. 11. 39.

Luc. 13. 11.

Ioan. 5. 5.

referendæ, vt quæ tam diuturno decem annorum morbo fuerit liberata. Nam hæc diuturnitas ipſa miraculi magnitudinem declarat; ſicut cùm Lazarus quatruiduanus fuit ſuſcitatus; & altera illa mulier, quæ ſpiritum infirmitatis annos duo deſiginti habuit; ac Paralyticus, qui triginta octo annos in infirmitate perdurauit, ſanitate recuperata, præſtantiam medici, morbos tam inueteratos, & ab alijs desperatos ſanantis demonſtrauit.

VII.

Lepra quàm tenax ſit, experiuntur, quos ea tenet; quàm altas radices in corpore humano agat, ſciunt medici, nōrunt magiſtratus, qui leproſos ex urbibus excludunt, ne, cùm ipſi ſanari non poſſint, alios quoque contaminent. Teſtantur variz hiftoriæ, quanti ſint ſumptus fruſtra facti, in lepræ curationem. Sufficit Naaman Syrus, manu ſtrenuus, clarus militia, dignitate illuſtris, & diuitijs plenus, vno verbo, *vir magnus apud dominum ſuum, & honoratus, vir fortis & diues, ſed leproſus*. Hic vtique nihil omiſit eorum, quæ ad ſanitatem exigebantur. Nullus tamen Æſculapius inuentus eſt, qui eum curare poſſet, præter Eliſeum, cuius vel hinc ſanctitas enituit, quia eum prodigioſè ſanauit. Talium prodigiorum ocaſio fuerunt etiam leproſi à Chriſto ſanati, nec iam ad Iordanis balneum miſſi, ſed vel vnico verbo ſanati. Quod eum poſſe vel ipſi ſanandi crediderant. *Ecce leproſus veniens, adorabat eum dicens: Domine, ſi vis, potes me mundare*. Non dixit, ſi Patrem oraueris; ſed, ſi vis; ſignificans æqualem ipſum cum Patre habere poteſtatem, vt S. Chryſoſtomus obſeruauit. *Et extendens Ieſus manum tetigit eum, dicens, Volo, Mundare. Et confeſſim mundata eſt lepra eius*. Naaman ſepties in Iordane debuit lauari: hunc Chriſtus tetigit, & ſanauit. Quo loco Cyrillus Alexandrinus docet, idcirco Dominum contactu carnis ſuæ aliquos ægrotos curare voluiſſe, vt oſtenderet etiam carnem ſuam, ob conjunctionem cum diuinitate vim ſalutiferam & viuificam habere. Diuinitatem certè Chriſti veteres Scriptores ex hoc loco probauerunt, quia, vt Iuſtinus, Tertullianus, & Athanaſius ſcribunt, quaſi propria, non aliena vſus poteſtate volendo imperandoque hunc leproſum curauit. Immo diuinitatem & humanitatem ſimul probauit Cyrillus & Ambroſius, cuius hæc verba ſunt: *Volo ergo, dicit, propter Photinum; imperat, propter Arium; tangit propter Manichæum.* Quod

4 Reg. 5. 1.

Matth. 8. 2.

S. Chryſoſt.
hom. 26.Iuſtin in expoſit. Fidei;
Tertullian.
lib. 4. contr.
Marcion.
Athanaſ. in
lib. de com-
muni eſſent.
P. & F. & Sp.
Sanct.

Quòd ſi autem diuinitatis ſuæ humanitatiſq; opera manifeſtare
 voluit Chriſtus, hoc ſigno, cur dixit: *Vide, nemini dixeris: ſed* VIII.
vade, oſtende te Sacerdoſi, & offer munus, quod præcepit Moyses, in Matth. 8. 4.
teſtimonium illis? An beneficia tacenda? an non exigit animi
gratitudo, vt illa prædicemus? Omnino, non ſunt tacenda, ſed
grato animo prædicanda. Verùm opus non erat, vt ſanatus
 S. Chryſoſt.
 Chriſtus oſtendit, ſe gloriam ſuam non quærere, quam tamen hom. 26,
 Pater eius cæleſtis quærerat. Quare neque ipſe Chriſtus omni-
 no prohibuit, ne lepra liberatus vñquam aliquid de hoc acce-
 pto beneficio diceret; ſed ne quid diceret antè, quàm ſe Sacerdo-
 tibus oſtendiſſet. Cuius rei multæ erant cauſæ. Prima, vt oſten-
 deret, ſe Legem ſeruare, cùm mundatum mitteret ad Sacerdo-
 tem, ſicut Lex iubebat. Altera, ne ſanatus, ſi ſe Sacerdoti non
 ſtitiffet, ſecundùm legem, extra ciuitatem manere cogeretur,
 atque ita accepto beneficio non frueretur. Quia curatis à lepra
 in ciuitatem redire non licebat, priuſquam à Sacerdote de eorũ
 eſſet curatione pronuntiatum. Tertia, quia ſi ſanitas hæc vulga-
 ta fuiſſet, antè, quàm à Sacerdotibus iudicata, tum Sacerdotes
 id audientes, calumniari poruiſſent, ac dicere, hominem non
 eſſe verè mundatum; quippe cuius mundities ipſorum iudicio nõ
 eſſet approbata, quemadmodum Lex iubebat. Quarta, quia hoc Leuit. 14.
 pacto inexcufabiles erant Sacerdotes, ſi in illum non crederent,
 cuius miracula ipſi probauiſſent. Atque hoc eſt, quod ſtatim ad-
 dit: *In teſtimonium illis, ſcilicet oſtende te, & offer munus, Nec*
enim negare poterant, verè fuiſſe curatum, pro cuius cognita ap-
probataque curatione munus acceperint. Vides ergo quorũ
hic, & alij à Domino ſanati leproſi fuerint? nimirum vt opera
DEI, potentiaque & gloria in illis manifeſtarentur. Nam eadem
eſt ratio de omnibus leproſis à Domino mundatis.

Magnum diuinæ potentie argumentum ſunt etiam dæmo- IX.
 nes victi, pulſi, ex hominibus eliminati. Quod intelligimus ex
 eorum, qui victi ſunt, potentia. Siquidem, ſicut DEVS, qui omnia Hebr. 1. 3.
 ad agendum agit & mouet, dicitur *Portare omnia verbo virtutis*
ſua, vt cuius humeris longè veriùs, quàm Atlantis, totius orbis
machina nitatur; ita non ſolùm Angeli, per quos DEVS res in-
 feriores

Iob. 9. 13.

Iob. 9. 5.

Isa. 27. 4.

Iob. 40. 10.

feriores procurat, & administrat, dicuntur esse, qui portant orbem, quia res, quas mouent, portare videntur: sed etiam mali dæmones, qui sunt rectores tenebrarum, tantæ sunt potentia, vt montibus comparentur, & ab Isaia saan dicatur Spiritus robustorum, quasi turbo impellens parietem: & alibi describatur in hunc modum: Ecce Behemoth, quem feci tecum, fœnum quasi bos comedet: fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in umbilico ventris eius. Sringit caudam suam quasi cedrum, nerui testicularum eius perplexi sunt. Ossa eius velut fistula aris, cartilago illius quasi lamina ferrea. Ipse est principium viarum Dei, qui fecit eum, applicabit gladium eius, &c. Ecce absorbebit fluuium, & non mirabitur, & habet fœnciam, quod insuat Iordanis in os eius, &c. Immo hunc indomabilem esse homini, illis verbis indicatur: An extrahere poteris Lemiantham hamo, & fune ligabis linguam eius: Numquid ponas circulum in naribus eius? aut armilla perforabis maxillam eius? Tantæ potentia est diabolus. Sed potente hoc potentior est Christus, de quo apud Isaiã legimus: Ego posui te quasi plastrum trituranis, &c. trituranis montes, & comminues: & colles quasi puluerem ponas, ventilabis eos, & ventus eos tollet. Quæ nos facile, & absque labore facere posse significamus, dicimus diffilare ea posse, instar venti, stipulam trans tectum rapientis: ita superbos illos Atlantes, rectores tenebrarum, qui portant orbem, qui tamquam spiritus robustorum maria commouent, procellas in altum extollunt & excitant metuendas tempestates; totosque fluuios absorbent; Christus vno verbo expulit, difflauit, & in abyssum relegauit.

N. 4. 15.

X.

Marth. 8. 16.

Isa. 53. 4.

Marc. 5. 2.

Luc. 8. 27.

S. Augustin.

lib. 2. de con-

sensu Euang.

cap. 24.

Hoc Euangelistæ testantur, quorum vnus ait: Obrulerant ei multos damonia habentes: & eiciebat spiritus. VERBO: & omnes male habentes curauit: vt adimpleretur, quod dictum est per Isaiam Prophetam, dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit: & agrotationes nostras portauit. Peculiare autem exemplum subjungit Marthas, quod in regione Gerafenorum contigit, vbi occurrerunt ei duo habentes damonia, de monumentis exeuntes, sani nimis, ita vt nemo posset transire per viam illam. Marcus & Lucas vnus tantum meminerunt, siue quia persona erat nobilior, vt putat Augustin⁹; siue quod alter longè sauior esset, multoque magis vexaretur, quippe qui ab integra legione dæmonum obsideretur; & neq; vestimento

simento induebatur, neq. in domo manebat, nemo enim eum propter Marc. 5. 9.
sauiem recipere audebat. Sed non timuit hanc eius sauiem Luc. 8. 20.
Dominus; jure suo, potestate sua vsus, imperando iussit eum fa-
cellere: dicebat enim illi, Exi, immunde spiritus, ab homine isto. Quae Marc. 5. 8.
in re multa admiranda sunt, & vis imperij, & tot potentissimo-
rum spirituum cessio, & eorum petitio, & denique etiam impe-
tratio. Itaque è S. Thoma recolendum est, daemones diuinitus
impeditos fuisse, quò minùs multa de Christo agnoscerent, quae
non impediti natura sua facillè cognouissent. Audiissent enim Luc. 1. 31.
Angelum Gabrielem dicentem: Ecce concipies in utero, & paries
filium, & vocabis nomen eius IESVM. Hic erit Magnus, & Filius Al-
tissimi vocabitur, & c. Audiissent Elisabetham dicentem: Et unde Luc. 1. 43.
hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? Cognouissent ex
multis alijs testimonijs, Christum esse Filium DEI. Sed id abs-
conditum est ab oculis eorum, vsque ad initium praedicationis
Christi; si enim cognouissent certò, non tentassent eum, sed id-
circo eum tentarunt, vt exploratè id cognoscerent: Si Filius Matth. 4. 3.
DEI es, dic, vt lapides isti panes fiant: Et: Si Filius DEI es, mitte te & 6.
deorsum. Post hanc tentationem autem certò sciuerunt daemones,
illum verum DEI Filium, & Messiam esse. Hinc legimus: Et non Marc. 1. 34.
sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum, item: Exhibant autem daemonia Luc. 4. 41.
à multis clamantia, & dicentia, quia tu es Christus Filius DEI, & in-
crepans non sinebat ea loqui, quia sciebant eum esse Christum. Interim
nihilominus mysterium mortis eius, quòd ea ratione homines Vide S. Au-
ab ipsorum tyrannide esset liberaturus, credibile est, non bene gustin. l. 9. de
cognouisse. Si enim certò cognouissent, vtique conati essent ciuit. cap. 21.
eius mortem impedire, quam non impederunt, sed promoue-
runt. Quia miserunt in cor Iudae, vt eum traderet: & vt non- Ioan. 13. 2.
nulli putant, iidem daemones, paulò pòst, cùm certius cogno-
uissent, quorsum Passio Christi tenderet, illam per vxorem Pilati
impedire voluerunt: Nihil tibi, & iusto illi: ait, multa enim passa sum Matth. 27. 19.
hodie per visum propter eum. Sed haud satis conuenit inter Autho-
res, num somnium istud à daemonibus, vel ab Angelis, vel à na-
tura profectum sit.

Interim daemones, qui ex his duobus ejecti sunt, vim im- XI.
 perij tanti sentientes (vt cùm tot essent, & tam saui, & tamen
 M m ad

ad præceptum eius cedere cogentur) haud obſcurè indicant, ſe cum pro Deo habuiſſe, à quo ſolo tantopere poterant cruciari, & torqueri ante tempus, hoc eſt, in gehennam mitti, extra quam quidem ſua ſecum ſupplicia circumferunt, minùs tamen puniuntur nunc, quia & vagandi per mundum, & hominibus nocendi poteſtatem habent, quam non ſunt poſt diem iudicij habituri.

Matth. 8. 29. Hinc clamauerunt, dicentes: *Quid nobis, & tibi, Ieſu Fili DEI? Niſi huc ante tempus torquere nos? dum inuitos eiſcis, & nouo cruciatu addito exire hinc cogis. Hinc ijdem daemones, rogabant eū, dicentes: Si eiſcis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum, & non in abyſſum, quo ſuo, hoc eſt, iudicij extremi tempore mittentur.*

Iob. 30. 22. Potest autem vel hinc intelligi, infernum eſſe *terram miſeriae, & tenebrarum*, & magni horroſis, cum ſuperbi illi ſpiritus, in iſtis porcis, ſordidiſſimis & foediſſimis animalibus, quam in illo, malint habitare. At cur petierunt, vt mitterentur in porcos? Eſſi enim in abyſſum non eſſent miſſi, tamen in montes, aut in vaſtam aliquam ſolitudinem potuiſſent mitti, ſicut *Raphaël Angelus apprehendit daemonium, & reliquit illud in deſerto ſuperioris Egypti*. Duæ cauſæ ab Authoribus afferuntur. Nam D. Chryſoſtomus exiſtimat, daemones hoc idcirco petuiſſe, vt incolæ illius ciuitatis, porcorum affecti damno, Chriſtum non reciperent: qui ſanè, ob id ipſum damnum, *rogabant eum, vt tranſiret à finibus ſuis*. Cum qua cauſa, non pugnat illa altera; quòd daemones odio hominum id fecerint, quorum corporibus ſi nocere non poſſunt, ſaltem jumentis, pecoribus, alijsq̄ue bonis nocent. Atque hanc cauſam indicauit Magnus ille Hilarion, quando è camelo ſatanam exturbauit: qui id non ſolùm exemplo Iobi, ſed etiam ex hoc loco docuit. Et malitia ipſa diaboli facilè perſuadet, quidquid ille petit, id eum in exitium hominum petere.

XII.

At verò cur ei Chriſtus annuit? Rupertus putat, Iudæos eius regionis, contra legem porcos habuiſſe; atque idcirco Chriſtum illos, in qua re peccabant, in ea & mulctare voluiſſe. Quæ reſponſio bona eſſet, ſi non Iosephus ſcriberet, Gadaram, & alias vicinas ciuitates Græcæ religionis fuiſſe, ideoq̄ue & porcos habuiſſe. Eſſi enim Gadara propriè ad regnum Iudææ pertinebat, tamen à Cæſare fuerat Græcis ad habitandum attributa. Quia
verò

S Hieronym.
in vita S. Hi-
laronis.

Ioseph. li. 17.
antiq. cap 13.

verò non solum in Græcis, verum etiam in Latinis ciuitatibus multi Iudæi habitabant, illorum causa Christus eò iuit, tamquam ad oues, quæ perierunt, domus Israël. 2. Itaque Hilarius ait, demones in porcos immisos, Sadduceorum causa, qui spiritus esse negabant, sic enim re ipsa experiebantur, spiritus esse. 3. D. Chrysostomus, Theophylactus, & Euthymius afferunt hanc; Vt, qui à demonibus liberati fuerant, beneficij magnitudinem agnoscerent, videntes quanta demonum malorum multitudine essent liberati. 4. Vt sciremus, ne in porcos quidem, nisi Deo permittente, demones habere potestatem. 5. Vt liberati, quid ipsi essent passi, agnoscerent, nisi à Christo seruati essent, si viderent, porcos, simul atque in eos demones ingressi essent, in mare fuisse præcipitados. 6. Vt appareret, quanta ex vno homine demonum multitudo eiecta esset; cum totum porcorum gregem impleuerit. 7. Vt constaret, demones in hominibus porcorum more viuentibus libenter habitare. 8. Adde, ut ostenderetur suauitas Dei in gubernando. Cum enim etiam demoni liberum arbitrium dederit, violentum videretur, semper impedire, quod diabolus naturaliter potest, & optat sumo opere; ideò finit illum quoque aliquando perficere, quod petit. 9. Vt hinc manifesta fiat in genus humanum Dei clementia & bonitas, quia vtrique demon in hominibus, quam in porcis habitare maluisset. Hoc igitur, non illud permisit; quia si quantum vult & potest diabolus nocere permitteretur, nemo illæsus esset; immò omnes possideret, & in mare præcipitaret. 10. Vt potentia Christi eluceret, qui non solum potuit rota agmina demonum expellere, sed etiam pellere, quò voluit. *Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quæ possidet. Si autem fortior eo superueniens vicerit eum, uniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet.* Significauit igitur Christus, & sese esse omnibus spiritibus fortiozem, & demonem sibi prorsus esse subiectum ac sublegem, nec quidquam posse, sine sua licentia. Deo enim demon (eadem est ratio de ceteris morbis) subseruit, sicut licitor, vel carnifex Principi, teste Augustino. Quemadmodum autem potentia Dei elucet in hominibus reis affligendis, morboque denuò, atque ipsi spiritibus

Matth. 15. 24.

Luc. 11. 21.

S. Augustin. in Psal. 77.

M m 2

malis

malis liberandis; ita multò magis eadem potentia eminet, dum per morborum flagella, eosdem sanat, & à vitijs ad frugem acque in viam virtutis reducit. Potens enim sapientia, & sapiens potentia est, per ipsos morbos sanare. Immò clemens iustitia est, ita affigere lecto, & affligere, vt morbus ipse fiat medicina. Nam etsi propter primi hominis peccatum omnes, & multi etiam ob sua peccata morbis mortique sint objecti; ita tamen ægrotant, vt ipsa sua infirmitate, dum pœnam tolerant, culpæ admoneantur, maleque acta corrigant; vel si ipsi sunt obstinati, alios exemplo suo doceant sapere.

CAPVT XXVII.

Vndecima morborum causa, Bonitas & Misericordia DEI, peccatores, per morbos, ad pœnitentiã vocantis, aut à peccatis expiantis.

I.

HX pœna humano generi, tam in primo parente, quàm in posteris eius inflictæ magnitudine clarè apparet, non solum quanta sit peccati iniquitas, sed etiam quantum illa DEO displiceat, qui peccantibus tantopere irascitur, vt non solum sæpe singulos transgressores peculiaribus morbis castiget, verum etiam, ob vnius hominis delictum, totam plectat vniuersitatem. Duo autem significat ira DEI. Primò, per iram & indignationem, inquit Damascenus, intelligimus voluntatem ipsius, odio vitij flagrantem, illudq; auersantem: nam & nos ea, qua cum voluntate nostra pugnant, odio habentes in iram prorumpimus. Deinde ira ipsam de impijs sumptam vindictam significat, vt docet S. Augustinus. Quare Didymus monet, iram non esse affectionem, aut perturbationem in DEO manentem, cum Moyses dicat: *Misisti iram tuam, qua deuorauit eos; nam ira, qua affectio est, non mittitur: est enim irascibilis anima facultas: sed iram vocat, miseriarum ac dolorum in malos inductionem.* Auersatur igitur DEVS peccatù, & illud grauissimè punit, vel, vt non peccemus, vel, si peccauimus, vt ardentibus votis iram illius mitigemus, & dicamus, cum Dauide: *Domine, ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripas me.* Idcirco enim pœnas miratur, & infert, vt alios à peccato

Damascen.
lib. 3. cap. 14.

S. Augustin.
lib. 3. contr.
aduersarium
legis & Pro-
phetar. c. 20.
Didym. in
Psal. 6.
Exod. 15.

Psal. 6. 1.